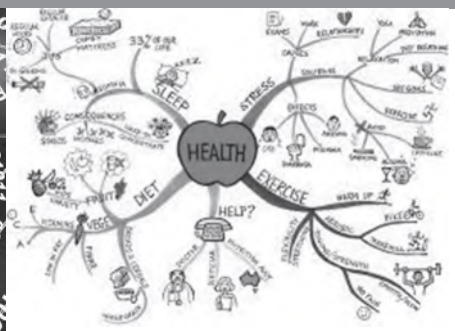

Fekete Farkas Tímea

Hogyan segíthet a pók a tanóra megvalósításában?

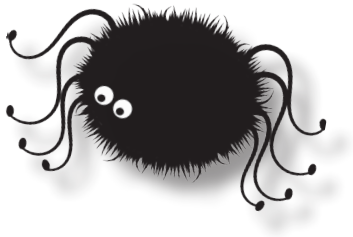

Pók. Nyolc láb. Csípés. Tarantula. Madárpók. És még sorolhatnánk. Így juthatunk el a *pók* hívó szótól egészen a pókhálóig, esetleg Ázsiáig, a madárpókok származási helyéig. Pontosan ezen a metóduson alapul az a módszer, amely mivoltát, felhasználásának lehetőségeit és körülményeinek kérdéskörét szeretném most körbejárni. A módszert magyarul **pókhálóábrának,** angolul pedig **brainstorming-nak** nevezzük.

A fogalom magyar megfelelője a metódus és a megnevezett tárgy közötti hasonlóságon alapszik. Közismert, hogy a pókháló apró és szerteágazó fonalak összessége, ugyanúgy, mint maga a pókhálóábra. A központi helyre mindig a tananyag legfontosabb kulcsszava, vagyis a *hívó szó* kerül, amely előhívja a diákok emlékképeit, ismereteit vagy más, a hívó szóval bármilyen kapcsolatba hozható egyéb, a tudatunk mélyére ásódott fogalmait. A módszer első lépése, hogy a tanár azt a szót írja fel a táblára, rajzlapja, csomagolópapírra vagy egyéb helyre, amely a lehető legtöbb szót és szókapcsolatot képes elővarázsolni a diákok tudatából. A kulcsszó felírása után szerintem magának a tanár kell kezdenie a szavak összegyűjtését úgy, hogy az első szót ő mondja és írja fel a táblára vagy papírra. Hasznos lehet olyan szóval indítani, ami nem a legkézenfekvőbb, mutatva ezzel azt, hogy bármilyen olyan fogalom felkerülhet a pókhálóra, amely valamilyen módon kapcsolatba hozható a hívó szóval. A feladat tehát az asszociáción alapszik, ami azt jelenti, hogy minden lehetséges, kapcsolódó szó elfogadható, ha a diákok magyarázata alátámasztja a két szó, illetve azok jelentésének összefüggését.

Effektív, ha a hívó szó olyan helyre kerül, amelyet minden diák jól lát, így elősegíthetjük a diákok akadálynélküli gondolkodását, és kizárhatjuk a felírt szavak ismétlődését. Fontos része a tanár előkészületének az is, hogy néhány „segítő kérdést" készít arra az esetre, ha a diákok ötletei el- vagy megakadnak, mivel azok segítségével könnyedén folytatható a feladat. A pókhálóábrára felkerülő szavak mennyiségét a tanár határozza meg, s addig érdemes a feladatot folytatni, amíg minden fontos szó el nem hangzik. Ajánlatos minden diákot bevonni a játékba, hogy mindenki érezze, hozzátett valamit a tanóra sikerességéhez. Miután felkerültek a szavak, a tanár irányításával a legfontosabbak kiemelésre kerülnek (szóbeli vagy/és írásbeli módon), s megszilárdulnak a diákok tudatában.

A pókhálóábra nemcsak a diákok figyelmének felkeltésére bizonyul kiváló módszernek, hanem ismétlő, sőt számon kérő módszerként is megfelel. Nem elhanyagolandó az a tény sem, hogy ez a metódus egyéni, páros, csoportos és kollektív feladatként is kezelhető és megvalósítható, a témakör igényességétől, a diákok számától, fejlettségi szintjétől és a csoport sajátosságaitól függően. Ami a legfontosabb: *játékos,* aktivizáló és– a látszólag könnyű – munkára sarkall. Azért látszólag könnyű a feladat, mert a diákok előtt rejtve marad a tény, hogy miközben kapcsolódó szavakat társítanak a hívó szóhoz, lényegében a már meglévő ismereteiket hívják elő. Ezen didaktikai játék során hirtelen jön a ráismerés, amely azt sugallja a diákoknak, hogy a tananyag nem is áll tőlük olyan távol, hisz már rengeteg jól felhasználható tudással rendelkeznek a témakörben, amelyet a tananyag, a tanár és a taneszközök segítségével már csak ki kell szélesíteniük.

Én személy szerint rengetegszer használom a pókhálóábrát az angol óráimon. Eleinte döcögősebben ment a feladat, de a diákok hamar rákaptak a játék ízére, s már elég csak a jól ismert pókhálót felrajzolnom a hívó szóval a közepén, s a diákok már szórják is a jobbnál jobb ötleteket, sokszor meghökkentő kapcsolatokat. Egyre inkább mernek nem mindennapi összefüggésekben is gondolkodni, mert tudják, hogy minden ötlet és vélemény elfogadható, ha az megfelelő támaszt kap egy rövid magyarázat keretén belül. A diákoknak nagy segítségükre szolgál az ábra egy-egy nagy felelést megelőző percekben is, hiszen elegendő azt gyorsan átszaladni, mindegyikkel egy-két mondatot alkotni, a mondatokat megfelelő logikai sorrendbe rakni, s kész a felelet, mosoly ül a tanár arcán, egyes ragyog az ellenőrzőben.

Én csak dicsérni és ajánlani tudom minden kedves kollégának az ügyes és találékony pókocskák által megszőtt ábrát, amely nem csak a tanóra érdekesebbé tételében és a diákok bekapcsolásában játszik nagy szerepet, hanem segít a diákoknak logikusan gondolkodni, összefüggéseket látni, és alkotni is egyaránt.